

YENİ TÜRK EDEBİYATINDA MERSİYEYİ YAŞAYANLAR-III

New Turkish Literature Mersiye Living-III

Abdullah ACEHAN *

Öz: Bu çalışmada öncelikli olarak ölüm ve devamında da ölümün bir çeşidi olan çocuk ölümleri üzerinde duruldu. Yalnız burada ele aldığımız çocuk ölümlerinin bir özelliği de tamamının edebiyatçıların evlatları olmasıdır. Daha önceki iki çalışmamızda ifade ettiklerimin dışında kalan kalem sahibi olup da bu acıyı yaşamak zorunda kalanlar üzerinde duruldu. Sonuç kısmında konu özetlendikten sonra kaynaklarda da faydalandığım bibliyografya alfabetik olarak sıralandı.

Anahtar kelimeler: Edebiyat, Ölüm, Eser, Çocuk, Kaybetmek, Ağıt..

Abstract: This study focused on the deaths of children, a type of death that preceded death. However, one of the characteristics of child deaths that we have dealt with here is that it is the sons of all the literati. In our previous two studies, we focused on those who had the pen except for what I have expressed and who had to live this pain. After summarizing the topic in the conclusion, the bibliography, which I also used in the sources, was listed in alphabetical order.

Keywords: Literature, Death, Work, Children, Lose, Lament

Makale Gönderim:

14.05.2017

Kabul Tarihi:

21.05.2017

* Dr. Abdullah ACEHAN, Dumlupınar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
aace1968@hotmail.com.

GİRİŞ

Doğum kadar gerçektir ölüm. Ölüm, her insanın kaderinde olan bir hadisedir. (Parmaksız; 2010: 9). İnsan, hayvan, bitki fark etmez; doğar, büyür ve ölür. İnsan için çocuk; neslin devamı, hayatın anlamı, yaşama gayesidir. İnsanı yaşama bağlayan çocuktur, yarının umutlarını taşıyan gene çocuktur. İnsanın yaşama direncini arttıran, çeliğe su veren gene çocuktur. (Hızlan, 2010: 22). Fakat hem insan için hem de hayat için bu kadar değerli olan bir varlığın kaybedilmesi ise tarifi imkânsız bir olaydır. Doğan Hızlan, bu durumu “acıların en onulmazı, en yürek burkanı hiç kuşkusuz evlat acısı”dır diye tarif ediyor. (Hızlan, 2010:184). Ağzı dili olmayan bitki ve hayvanlar bile acısını bir şekilde yaşarken yürek yakan âdemoğlunun acısı nasıl olur? Dağlara taşlara mı haykırırsın? Başını Fuzuli'nin suyu gibi taştan taşta mı vursun? Sinesini mi yumruklasın? Yoksa içine mi kapansın? Evet, insanoğlunun bütün acıları gibi evlât acısı da düştüğü yeri yakıp kavurur; gönle vurur, yüreğe vurur. Ağıt olur, mersiye olur, mani olur, hikâye olur, roman olur. Dilden dile, gönülden gönle nakledilir. Ölüm acı şeydir de evlâdın acısı ömür boyu çıkmaz. Küllendikçe deşilir, deşildikçe tütmeye, yakmaya devam eder. Asla sönmez. Yürek yakan, insanın içini parçalayan bu hayatın gerçeği için Nazan Bekiroğlu “Bir çocuk öldüğünde ne diye kıyamet kopmaz ki” diye sormadan edemez. (Bekiroğlu, 2013:120).

“Allah böyle acıyı düşmanımın başına vermesin. Allah evlat acısı göstermesin” yollu sözler duyulur içine kor düşmüşlerin dilinden. “Allah sabır versin, sabrınızı artırsın, geride kalanların ömrü uzun olsun” türünden teselli sözleriyle yanan yüreklere derman olmaya, acıyı paylaşmaya çalışır çevredekiler. Bağlılar yırtılsa da, yürekler için için kanasa da yıllar yıllara ulanmakta gecikmez:

“Ölüm güzel şey, budur perde ardından haber...

Hiç güzel olmasaydı ölür müydü peygamber?...”

Dese de Necip Fazıl Kısakürek, kimi amansız durumlarda “Allah iki iyiliğinden birisini versin” denilerek Azrail yolu gözlense de, ölüm derinden sarsar insanı. Hele de bu kişi eli kalem tutan, dili kelimeden biriye, kalem çıraya, kelimeden köze dönüşür. Hele de yazıcı anne babaysa.¹

Ehl-i kalem tarafından başka hayatların acısını yazmak nispeten kolaydır da, ateş o eli kalem tutanın yüreğin tam ortasına düşünce, işte orada durmak gerekir. 1939

¹ <http://www.kardelendergisi.com/yazi.php?yazi=1555>. Daha önceki bir çalışmamda bu konu ile ilgili olarak üzerinde durduğum Peyami Safa-Merve Safa durumuyla ilgili olarak Turan Alptekin, hocası Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili anılarını anlattığı kitabında, Tanpınar'ın Peymai Safa'nın oğlu Merve Safa'yı kaybettiği günlerde Peyami Safa ile ilgili olarak nükteli bir şekilde kaleme aldığı bir bölümü, Peyami Safa'nın yaşamış olduğu bu dayanılmaz acı üzerine “acılı bir arkadaşımın alay edemem” diyerek müsveddelerden çıkardığını ifade ediyor. (Alptekin, 2015: 29).

Akhisar doğumlu olan şair Afşar Timuçin de bu acıyı yaşamayan fakat bunu nasıl bir ıstırap olduğunu bilenlerdendir. Timuçin, sanatçı dostu Eray Canberk ile birlikte bu konuyla alakalı yaşadığı bir olayı ve bu acı ile ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade eder:

“Sevgili Eray Canberk ile Kavram Yayınları’nı kurduğumuz günlerdi. Bir gün o tek odalı yayınevimize yaşlıca bir bey girdi, sıkıla sıkıla girdi. Benden bir şey isteyecekti ama nasıl istesin, olabilir miydi, çok şey istemiş olmaz mıydı... Ne olur çekinmeyin, söyleyin, dedim. Üniversitede okuyan oğlunu vurmuşlardı. Bir daha geri gelmeyecek yavrusu için bir anı kitabı hazırlıyordu. Onu böyle ölümsüzleştirmek istiyordu. Acaba ben de, böyle bir şeyin benden istenmesi ayıptı ama bir şiirimle bu kitaba katılır mıyım? Yaşlı bey bana bunları söylerken umutsuzdu, sıkılıyor, soğuk soğuk terliyordu. Elbet katılırım dedim. Gözleri parladı. Ama kitap neredeyse hazırdı, ben şiiri ne kadar zamanda yazabilirdim acaba? On beş gün az gelir miydi? Bir gün sonra gelip almasını söyledim, İştiklerine inanamadı. Ben rahattım. Nasıl olsa bu defa esin beklenmeyecekti. Öyleyse istenen şiiri oturup yazmak o anda bile olabilecek bir şeydi.

Duruşundan, bakışından, özellikle gözlerinde derin derin yanan acıdan etkilenmedim dersem yalan olur. Çok ölümler gördüm, çok acılar çektim ama evlat acısının ne olduğunu iyi ki bilmiyordum, yalnız onun hiçbir acıya benzemeyeceğini sanıyorum. Ben o zaman kırk yaşındaydım. Ben o zaman kırk yaşlarımdaydım, doğanın benim için ön gördüğü acıların henüz yarısını bile çekmemiştim ama gene de acıyı yakından tanıyordum. Her neyse o acılı baba geldi. Şiiri elimden kaparcasına aldı ve bir çırpıda okudu. Nasıl sevindi bilemezsiniz. Altı yedi kere çok güzel dedi ve çıktı gitti. Şiir, benim Savaşçı Türküleri adlı kitabımdan önce onun anma kitabında yer aldı.” (Çolak, 2004:148).

Afşar Timuçin gibi bu şekilde bir acıyı yaşamadan, bu acıyı ifade eden manzume karalayanlardan biri de 2015 yılında kaybettiğimiz beş çocuk annesi Gülten Akın’dır. Onun, “Çocuğun Ölümü” isimli manzumesi bu konuyu ele aldığı bir şiiridir:

Alev sarısı rüyalar içindeyim
Koymayan ellerimi gecelerden yana
Pul pul dönüyor şekiller pul pul
Şekiller.... uçan uçana
Alışmak ister toprağa sükûna
Sallama beni sallama beşik
Yavru kuşlar tomurcuklar için
Buncağız mı sürer misafirlik
Esmer aydınlığında ağır

Bir akşamüstünün gözlerim
Meyveler almış rengini dudağımın
Söyleyin söyleyin gülebilir miyim
Uyutmaz beni ninniler şimdi
Ve gürültüler uyandırmaz
Her şey sessiz
Her şey dümdüz olsa ne gezer
Saçlarım hâlâ âsi, hâlâ yaramaz
Giderim gitmesine lakin
Oyuncaklarım kimin olacak
Beş vakit tuttuğu anneciğimin
Kollarım kimin parmaklarım kimin olacak (Hızlan, 2014: 88).

Afşar Timuçin-Gülten Akın örneklerinde de görüldüğü üzere bu acıyı yaşamadığı halde ondan çok etkilenen ve görevi gereği çok sık olarak karşılaştığı bu çocuk ölümü konusunu işleyen şairlerden birisi de Ceyhun Atuf Kansu'dur. Aynı zamanda bir hekim olan Kansu, daha bir buçuk yaşındayken annesini kaybederek ölüm acısıyla erken yaşta tanışmış olur. Pek çok şiirde çocuk ölümünü işleyen şairin özellikle "Kara Dumanlı Ölüm", "Kamyon Çarpmış Çocuğa Ağıt", "Tabanca", "Babalar ve Çocuklar" ve "Sele Gitmiş Küçük Kıza Ağıt" gibi şiirlerinde çocuk-ölüm karşıtlığı üzerinde durur.²

Gerek yukarıdaki ifadelerimizde gerekse daha önce yayımlanan iki çalışmamızda isimlerini zikrettiklerimin dışında Eflatun Cem Güney, Aleaddin Özdenören, Nurettin Uytun, Adile Sultan, Halenur Kor da bu gönül yıkan acıyı yaşayanlar denilince ilk akla gelenlerdendir.³

Bu Acıyı Yaşayanlara Birkaç Örnek:

Daha önceki çalışmalarımızda olduğu gibi önceliği "edebiyat" dünyasından bu acıyla tanışmış olanlara vermek istedim:

² "Babalar ve Çocuklar" şiirinde hayatı tanımadan, sevinçleri ve aşkları yaşamadan ölen çocuklara hayıflanma söz konusudur. Şiirde geçen "İlk cemre suya inerken/Kanınıza erken bir gülle düşmüş ölüm" ifadesi şairin çocuk ölümleri karşısındaki tahammülsüzlüğünü gösterir." (Aydemir, 2014:224).

³ Abdullah Acehan, "Yeni Türk Edebiyatı'nda Mersiyeyi Yaşayanlar", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2012, Cilt: 5 Sayı 21, Bahar, s.7-21; Yeni Türk Edebiyatı'nda Mersiyeyi Yaşayanlar-II, Route Educational and Social Science Journal, 1(3),s.317-326

Servet-i Fünun döneminin tanınmış şairlerinden olan Cenap Şahabettin'in Destine, Şâdıman, Reşîka, Adnan, Şivezât ve Râsîh adlı altı tane çocuğu vardır. Cenap, 12 Şubat 1934 günü vefat ettiğinde Bakırköy Mezarlığı'na defnedilir. Fakat Cenap Şahabettin'in vasiyetinde kendisinden önce vefat eden kızı Destine'nin yanına gömülmeyi istediği yazılıdır. Bu sebeple kızı Destine'nin kemikleri defnedildiği mezardan bir torba içinde getirilerek Cenab'ın yanına konulur. Böylece vasiyet de yerine getirilmiş olur. (Akay, 1998: 88).

Milli Mücadele'nin karşısında yer alan Ali Kemal, Kurtuluş Savaşı başlamadan yıllar önce, kendisinden on yaş küçük olan Winifred'e âşık olur (1903). Annesi İngiliz babası İsviçreli olan Winifred ile bir papaz nezaretinde evlenir. Winifred Müslüman olmaz ama Ali Kemal ona "Fitret" diye hitap eder. Ali Kemal'in bu evlilikten olan ilk çocuğu daha bir aylıkken vefat eder. Derin bir üzüntü yaşayan Ali Kemal'in Winifred'den Selma ve Osman adında iki tane daha evladı olur. Ali Kemal'in biri müteveffa diğer ikisi sağ üç tane çocuk sahibi olduğu eşi Winifred, 1909 yılında vefat eder. Bunalıma düşen Ali Kemal, iki çocuğunu kayınvalidesi Margareth'e emanet ederek İstanbul'a döner. Fakat Ali Kemal, İngiltere'de bıraktığı bu iki evladını bir daha İstanbul'a getiremeden ve onları göremeden vefat eder. (Özdil, 2016 : 11).

1896 yılında İstanbul Yeniköy civarında bir yalıda dünyaya gelir Şükufe Nihal. Kültürlü bir aileye mensuptur. İlk evliliğinin geniş bir muhite sahip olan ailesinin isteği üzerine Mithat Sadullah Sander ile yapar. Bu evlikten yayınevi sahibi olan Necdet Sander adında bir oğlu dünyaya gelir. Tahminen üç yıl kadar süren bu evlilikten sonra Ahmet Hamdi Başar ile ikinci evliliğini yapar. İlk evliliğine göre biraz daha uzun süren bu evliliğinden Günay adında bir kızı dünyaya gelir. Günay, annesi Şükufe Nihal'in vefatından çok kısa bir süre önce doğum yaparken vefat eder. Huzurevinde yatağa mahkûm yaşamakta olan annesine kızı Günay'ın vefat ettiği haberini vermemek için Şükufe Nihal'e kızı Günay'ın ansızın Almanya'ya gittiği söylenir. (Argunşah, 2016: 267).

Halk Kültürü, özellikle de masal derlemeleriyle tanınan Eflatun Cem Güney, oğlu Kâmuran Çetin'in on dokuz yaşında vefat etmesiyle uzunca bir dönem yazı yazamamıştır. Sonraki dönemlerde ise "İnsan Çocuğa" diyerek, yazdıklarını oğluna ithaf etmekten, onu sık sık anmaktan geri durmamıştır. Kışlada Bahar, Ellinci Yıl Marşı, Hancı gibi pek çok şiirin şairi Bekir Sıtkı Erdoğan, oğlu Yahya Erdoğan'ın vefatından sonra ne yazmıştır, kaleminin ucundan hangi kelimeler dökülmüştür? Bilinmemektedir.⁴

Rivayet odur ki Orhon Seyfi Orhon, "Veda" isimli şiirini kızı için kaleme alır:

Hani, o bırakıp giderken seni

Bu öksüz tavrını takmayacaktın?

Alnına koyarken vedâ buseni,

⁴ <http://www.kardelendergisi.com/yazi.php?yazi=1555>

Yüzüne bu türlü bakmayacaktın?
Hani, ey gözlerim bu son vedâda,
Yolunu kaybeden yolcunun dağda,
Birini çağırmaq için imdada
Yaktığı ateşi yakmayacaktın?
Gelse de en acı sözler dilime,
Uçacak sanırım birkaç kelime...
Bir alev halinde düştün elime,
Hani, ey gözyaşım akmayacaktın?⁵

Yedi Güzel Adam'dan biri ve aynı zamanda Rasim Özdenören'in de ikizi olan Alaaddin Özdenören, oğlu Kerem'i dokuz yaşında bir kazaya kurban verir. Özdenören, çocuk denecek yaşta vefat eden oğlu için; Kerem'e Ağıt ve Kerem'in Çantası⁶ manzumelerini yazar:

KEREM'E AĞIT

ardımda hiçlik dereleri
önümde varlık gülleri
ellerim kerem'in elleri
uzaktan çocuk haberleri

⁵ Yusuf Nalkesen tarafından 1951 yılında muhayyer kürdi makamında bestelenmiştir. Orhon Seyfi Orhon, hasta olan kızının başında beklerken kızı babasından vefatından sonra ağlamaması konusunda söz alır. Fakat baba kalbi kızına verdiği bu sözü tutamadığı gibi bu manzumeyi de kaleme almaktan onu alıkoyamamıştır.

⁶ KEREM'İN ÇANTASI

senin çantanın oğlum
bir gözünde gülücüklerin vardı
ağlayan çocukların yanaklarına yapıştırdın
bir gözünde defterin vardı
ki her yaprağında
yıldız gibi çırpınırdı minik kalbin
bir gözünde üzüntülerin vardı
saklardın
bir gözüne de kuşlar yuva yapmıştı
kulpundansa keremcik
kedercikler sızardı
çantana ne ağır çantaydı

dediler ki kerem ölmüş
güzellikler deren ölmüş
canımın bağı oğlum
kalbimin ağı oğlum
acının dağı oğlum
derdin otağı oğlum
yel eser ağı oğlum
önümde duran ova
bir kan çanağı oğlum
gökyüzü boydan boya
hüzün ırmağı oğlum
senin güzelliğinden
yerler ağmalı oğlum
....
cennetin güzel çocuğu
gözleri gül tomurcuğu
yavruların yavrucuğu
unutma şu babacığı
şu babacık gönlünü dağlıyor oğlum
özden harabeyim ben
onulmaz yâreyim ben
kendime çareyim ben
kerem'im divaneyim ben (Özdenören, 1986: 6).⁷

Şair Ali Saraçoğlu, 1957 doğumlu oğlu Mustafa Sacit Saraçoğlu'nun öldürülüşünün yıldönümünde bir güldeste düzenlemiştir.⁸ Doğan Hızlan bu güldesteyi;

⁷ Cevat Akkanat'a göre Alaaddin Özdenören'in Kerem'in Çantası, Kerem'e Ağıt ve Hasret manzumelerinde çocuk, özel bir niteliğe bürünerek çocuk-oğul kimliğine dönüşür. (Akkanat, 2015: 82).

⁸[Derleyen] Ali Saraçoğlu, Sen Hiç Oğul Emzirdin mi Kör Kurşun?, Hilâl Matbaacılık Koll. Şti, İstanbul-1979, 439s. Kitap, şu bölümlerden oluşuyor: "Döken Kimler Karanlığa Bu Kanı", "Ölüm İcad Olmasaydı N'olurdu",

“bu onulmaz duygunun oduyla hazırlamış bu güldesteyi. Evladının acısını bir eriyen kuşağın anısıyla genişletip yığınlara ulaştırırken, özgürlüğün, ölümün, hakkın en güzel dizelerini armağan etmiş bize” cümleleriyle tarif ediyor. (Hızlan, 2010: 184).

Eğitimci, şair ve yazar Nurettin Uytun'un oğlu, merhum şair/yazarlarımızdan Göktürk Mehmet Uytun'un yeğeni olan Alp Er Tunga'nın şehâdeti sonrasında, babası Nurettin Uytun'un yazdığı bir şiirde şu satırlar yer alır:

“...Huşu ile alınan Tekbir'ler ve tatla,
Toprağa verilmekte Alp Er'im itaatla;
Dev cüssesiyle Tunga'm, kabrine uzanıyor!
Dostları O'nun için, sızlanıyor, yanıyor!
Eyy!... Ömrün baharında, terk-i can eden oğul!
Niyazım o... İlâhi rahmete sen de gark ol!
Müşterek sevgilimiz, işte, bermurad Vatan,
Uğruna can verip de, mutludur O'nda yatan!
Rahat uyu yiğidim, bayraksın, Bayrak'tasın!
Kanınla suladığın mukaddes topraktasın!...”⁹

Günümüz şairlerinden Halenur Kor, yirmi bir yaşında, bir deniz kazasında kaybettiği oğlu Cüneyt için çok sayıda şiir yazmıştır; yazmaya da devam etmektedir.

“Biz Halkız Yeniden Doğarız Ölülerde”, “Ecel Celalileri”, “Âşıkça, “Zalimin Yanına Kala Zulümü”, “Zuluma Göz Yumanlar Ya İmansız Ya Deli”, “Paylaşamadığımız”.

Sen hiç oğul emzirseydin kör kursun
Çıkar mıydın namludan
Sen hiç evlat büyütseydin kör kurşun
Çıkar mıydın namludan
Gecelerini bölseydin
Ekmeğin, suyun bölüşseydin
Canımdan, can verseydin kör kurşun
Çıkar mıydın namludan
Sen hiç oğul emzirdin mi kör kurşun
Sen hiç evlat büyüttün mü?
Sen hiç sevgi yeşerttin mi kör kurşun
Yıktın mı dünyanı hiç
Hiç oldun mu sen anadan
Hiç oldun mu sen yavrudan
Sen yüreğini dağıtsaydın kör kurşun
Çıkar mıydın namludan

⁹ <http://www.kardelendergisi.com/yazi.php?yazi=1555>

Akrostiş tarzda yazdığı bir şiiri de şöyledir:

Cüneyt'e
Canımdı o, cânânımdı, ciğerpâremdi,
Ümidimdi, her şeyimdi, o bir tânemdi.
Nasıl yanmaz buna kalbim, uçup da gitti,
Elem yıldızı gibi kayıp da gitti.
Yok, bilirim bir çâresi onulmaz derdim,
Takât bulsam peşi sıra ben de giderdim.
Koklamaya doyamadan güzel yavrumu,
Onu asker eylemeden şehit eyledim,
Rabbimize, yavrumuzu emânet ettim.¹⁰

Yakın zamanda bu olayı yaşayanlardan birisi de edebiyat dünyamıza hem akademik hem de şair olarak hizmet eden sayın Prof. Dr. Mahmut Kaplan hocamızdır. Mahmut Kaplan hocanın zamanımıza kadar yayımlanmış birçok kitabı bulunmaktadır.¹¹ Sayın hocamızın oğlu Burak, 2015 yılının Haziran ayında elim bir trafik kazası sonucu hayata veda eder.

Bu acıyı yaşayanlar sadece güzel sanatların şubelerinden biri olan “edebiyat” dünyasından değildir. Güzel sanatların başka sanat kollarından da bu acıyı yaşayan kişi/kişiler mevcuttur:

Yeşilçam’ın ve sinema dünyasının ünlü film şirketlerinden Arzu Film’in sahibi Ertem Eğilmez, İstanbul Üniversitesi’nden mezun olduktan sonra bakkallıkla başladığı iş hayatına, yayımcılıkla devam eder. Fakat en başarılı olduğu ticari alan hiç şüphesiz film işidir. Arzu Film’in sözleşmeli olan artistlerinden birisi de 16 Eylül 2016 günü vefat eden Tarık Akan’dır. Nebil Özgentürk’ün hazırladığı Tarık Akan belgeselinde ifade edildiğine göre Tarık Akan’ın Arzu Film’den çıkan sinemalarında adının “Ferit-Ferdi” olmasının sebebi Ertem Eğilmez’dir. Çünkü Ertem Eğilmez’in genç yaşta kaybettiği oğlunun adı Ferit’tir. Tarık Akan’ın Arzu Film’den çıkan filmlerindeki adının “Ferit-Ferdi” olmasının gerçek hikâyesi işte budur.

Güzel sanatların muhtelif kolları dışında yer alan fakat kalem sahipleriyle veya yayın dünyasıyla bir şekilde ilişkisi olan insanlardan da bu acıyı yaşamış olan vardır:

Yapı Kredi Bankası’nın kurucusu ve eski Şeker Şirketi Genel Müdürü Kazım

¹⁰ <http://www.kardelendergisi.com/yazi.php?yazi=1555>

¹¹ Özellikle şiirlerinin bir kısmını topladığı Öksüz Kubbe kitabı edebiyat dünyamız için bir hayli önemlidir.

Taşkent'in oğlu Doğan Taşkent, İsviçre'de bir dağ gezisinde heyelan yüzünden hiç bir iz bırakmadan arkadaşları ile beraber kaybolur. (Tör, 2010: 65).¹² Yapı Kredi Bankası'nın ve onun yan ıştırakili olan Yapı Kredi Yayınları'nın da kurucusu olan Kazım Taşkent, oğlu Doğan'ın anısını yaşatmak için Vedat Nedim Tör'ün editörlüğünde Doğan Kardeş Dergisi ve Doğan Kardeş Kitapları serisini yayımlar.

Büyük bestekâr Münir Nurettin Selçuk, kendisi de bir evladını kaybetmiş olan Ümit Yaşar Oğuzcan'ın "Beni Kör Kuyularda Merdivensiz Bıraktın" isimli dört mısralık şiirini genç yaşta kaybettiği oğlu için besteler:

Beni kör kuyularda merdivensiz bıraktın

Denizler ortasında bak yelkensisiz bıraktın

Öylesine yıktın ki bütün inançlarımı

Beni sensiz bıraktın, beni bensiz bıraktın.¹³

2015 yılında vefat eden ünlü gazeteci Hasan Pulur da evlat acısı yaşamış babalardandır. Müteveffa oğlunun ardından yazdığı yazıda acısını şöyle ifade eder:

"Evet, ilk gün başsağlığı dileyenlere böyle demiştik:

'Elimize doğan çocuğu, elimizle toprağa veriyoruz!'

Verdik!

Dilimize takılmış bir laf var:

'Acıyı veren, sabrı da verir.'

Madem öyle, bekliyoruz."¹⁴

Buraya kadar isimlerini saydıklarımız arasında ehl-i kalem olanlar, kaleme aldıkları manzumeler/nesirler ile duygularını ifade etmişlerdir.¹⁵ Bir de kalem ehli olmayan kimselerin yazmadıkları veya yazamadıkları halde vefat eden evlatları için yaptıkları vardır. İşte bunların çocukları için yaptıkları bu faaliyetler de telif eser bırakanlarınkiler kadar değerlidir diye düşünüyorum. Kalem sahibi olan ve maalesef bu

¹² Yapı Kredi Bankası'nın kurucusu olan Kazım Taşkent, bankanın kuruluşu sırasında bankanın kârının bir kısmının kültür faaliyetlerine ayırmasını bankanın kuruluş sözleşmesine kaydettirecek kadar sanata ve edebiyata düşkündür.

¹³ Beste: Münir Nurettin Selçuk; Güfte: Ümit Yaşar Oğuzcan; Makam: Kürdîli Hicazkâr; Makam: Düyek. Fakat bazı kaynaklarda bu şiirin Ümit Yaşar'ın 1977'de intihar eden oğlu Vedat için yazıldığı ifade edilir. Fakat bu doğru değildir çünkü şiirin yazılma tarihi oğlu Vedat'ın intiharından öncedir.

¹⁴ <http://www.kardelendergisi.com/yazi.php?yazi=1555>

¹⁵ Mehmet Tat, Yeni Türk Edebiyatında Mersiyeye Genel Bir Bakış, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:14, Cilt:12, sayı:3, s.279-293

acıyı yaşamak zorunda kalmış olan edebiyatçıların kaleme aldıkları manzumelerin hepsi gayet doğal olarak mükemmel değildir. Zaten olması da beklenemezdi. Çünkü şiiri şiir yapan, romanı roman yapan unsurlar için de duygunun yeri kadar şiirin ve romanın kurallarını bilmenin de büyük bir öneminin olduğu bir gerçektir.¹⁶ Yani bu ıstırapı yaşayan her edebiyatçının kaleminden çıkan eser kusursuz olarak görülmemelidir. Zaten kanaatimce kusursuz, mükemmel eser de yoktur diye düşünüyorum.

SONUÇ

Hayatın başlangıcından beri var olan ölüm; hayatın bir gerçeğidir. Fakat bu gerçeğin insanın yüzüne vuran en gerçek şekli ise “evlat acısı” adı verilen türüdür. Gerek yerli gerek yabancı edebiyatlarda olsun aynı konuyu işleyen eserler arasında benzer imajlar yer almaktadır.¹⁷

İslam inancında intihar yasak olduğu için evlat acısını yaşamış olan ehl-i kalem -R. Ekrem örneğinde de görüleceği üzere- bir kurtuluş veya unutmaya yolu olarak gördükleri ölümü/ölmeyi istemişlerdir.¹⁸ Şekil itibarıyla olmasa da bu konu etrafında kaleme alınan eserlerin büyük bir bölümü ağıt-mersiye türlerine yakındır. Bu acıyı yaşayan kalem sahiplerinin yazdığı manzumelerin büyük bir kısmı her açıdan mükemmel değildir. Acıyı yaşamış olmak, yaşadığı bu acıyı ifade etmek, kusursuz bir eser ortaya çıkarmak için yeterli değildir. Bazı eksikliklerine rağmen bu konu etrafında kaleme alınan eserlerin; tarifi imkânsız olan bu acının bir nebze de olsa hafifletilmesine yardımcı olduğu da inkâr edilemez bir gerçektir. Çalışmamı “Allah sıralı ölüm versin” cümlesiyle tamamlamak istiyorum.

KAYNAKÇA

AKAY, Hasan. (1998). *Servet-i Fünun Şiir Estetiği*, İstanbul: Kitabevi Yayınları

AKKANAT, Cevat. (2015). *“Şiirin Şiddeti”* İstanbul: Metamorfoz Yayınları

¹⁶ Şavkar Altınal, şiirdeki/nesirdeki duygu yoğunluğu durumuna genç bir şehzadenin vefatıyla kaleme alınan şiir üzerinden şu örneği veriyor:

“Bir padişahın çok sevdiği bir oğlu varmış. Çocuk bir gün ölünce padişah keder içinde oturup duygularını kağıda dökmeye çalışmış, ama ortaya çok kötü bir şiir çıkmış. Oysa saraydaki şairlerden biri bahtsız şehzade için görkemli bir mersiye düzmüş ve bu kadar sevdiği çocuğu hakkında başka birsinin nasıl olup da daha bir yapıt üretebildiğini hayretle soran padişaha da şiirin duygu değil ustalık işi olduğunu açıklayıvermiş” (Altınal, 2003: 48).

¹⁷ Kızlarını kaybeden Hugo ve Lamartine’in ölüm temini işleyen manzumeleri yine aynı kaderi paylaşmış olan Ekrem ve Hamit’in ölüm temini işleyen manzumeleri arasında benzer imajların olması dikkat çekicidir. (Kefeli, 2007: 54). Aynı şekilde Namık Kemal’in torumu Ali Ekrem’in oğlu Cezmi de intihar edince babası Ayın Nadir de aynı duyguları yaşamış olmalıdır.

¹⁸ Bu çileler nice bir böyle ber-devâm olsun

İnâyet eyle ilâhî günüm tamâm olsun (Ekrem, 1911: 45).

- ALPTEKİN. Turan.(2015). "Ahmet Hamdi Tanpınar: Bir Kültür, Bir İnsan", İstanbul: İletişim Yayınları
- ALTINEL, Şavkar. (2003). Soğuğa Açılan Kapı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- ARGUNŞAH, Hülya. (2016). Kadın ve Edebiyat, İstanbul: Kesit Yayınları.
- AYDEMİR, Mustafa. (2014). "Ceyhun Atuf Kansu'nun Şiir Sanatı ve Şiirinde Çocuk", Atatürk Üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, No:51, s.224
- BEKİROĞLU, Nazan. (2013). Mimoza Sürgünü, İstanbul: Timaş Yayınları.
- ÇOLAK, Veysel. (2004). Şiir Nedir ve Nasıl Yazılır?, İstanbul: Papirüs Yayınları
- EKREM, Rezaizade Mahmut. (1911), Pejmurde, İstanbul: Alem Matbaası.
- HIZLAN, Doğan. (2010). Şiir Çilingiri, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- HIZLAN, Doğan. (2014). Edebiyat Dönencesi, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- KEFELİ, Emel. (2007). "Türk Edebiyatında Çeviri", (Editör: Talat Sait Halman), Türk Edebiyatı Tarihi, C:3, s.51-61
- ÖZDENÖREN Alaeddin, (1986). "Kerem'e Ağıt", Maveria, C:10, No:111, s.6
- ÖZDİL, Yılmaz. (2016). Adam, İstanbul: Kırmızıkeci Yayınları
- PARMAKSIZ, M. Nuri. (2010). Türk Edebiyatında Ağıt Yakma Geleneği, Ankara: Akçağ Yayınları
- TAT, Mehmet. (2014). "Yeni Türk Edebiyatında Mersiyeye Genel Bir Bakış", Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C:12, N:3, s.279-293
- TÖR, Vedat Nedim. (2010). Yıllar Böyle Geçti, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- <http://www.kardelendergisi.com/yazi.php?yazi=1555>